

5. Українська федерація ubezpieczenia - Стратегія розвитку страхового ринку України на 2011-2020 роки - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufu.org.ua/>

***Аннотація.** В статті проведено аналіз основних проблем розвитку страхового ринку в Україні, досліджено теоретико-методологічні основи формування механізму державного впливу на розвиток страхового ринку.*

***Ключевые слова:** страхование, страховой рынок, страховой фонд, рынок страховых услуг, страховая защита.*

***Summary.** The article analyzes the main problems of the insurance market in Ukraine, studied theoretical and methodological foundations of the formation mechanism of state influence on the development of the market.*

***Keywords:** insurance, the insurance market, insurance fund, insurance market, insurance protection.*

УДК 631.16:338.512

*Щебликіна І.О., к.е.н.
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського,
Щебликіна З.В., ст. викладач
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького,
Джемалядінова Т.Р., студентка
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького*

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація:** у статті досліджуються особливості системи управління витратами підприємства, недоліки, притаманні їм, та вимоги, які висуваються до системи управління з метою підвищення її ефективності*

***Ключові слова:** витрати, управління витратами, система управління витратами*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки основним в діяльності кожного підприємства є отримання максимального прибутку, тому дійсно важливим є аналіз управління витратами на підприємстві. Перевищенням величини витрат над величиною отриманих доходів можна пояснити високу збитковість на підприємстві. У такому разі варто звернути увагу на систему управління витратами на підприємствах, оскільки від ефективності цієї системи залежить прибутковість підприємства.

З розвитком конкуренції на ринку та зниженням норми прибутку перспективи розвитку підприємства значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. Вміння планомірно і раціонально керувати витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси на виживання. Також за сприятливих економічних умов важливою стає задача оптимального розподілу ресурсів між поточною та інвестиційною діяльністю. Це можливо здійснити, якщо на підприємстві діє продумана система управління витратами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем управління витратами на підприємствах присвячено праці таких вчених як Бутинець Ф.Ф., Грещак М.Г., Корнев В.Л., Коцюба О.С., Литвиненко Я.В. Проте, проблемні питання щодо формування системи управління витратами на підприємствах у сучасних умовах залишились малодослідженими.

Мета статті. Основною метою роботи є дослідження проблем управління витратами на сучасних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Управління витратами є процесом цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження. Це є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства.

Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти. Вона включає такі організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат ресурсів; планування витрат за їхніми видами; облік та аналіз витрат; стимулювання економії ресурсів і зниження витрат. Такими підсистемами керують відповідні структурні одиниці підприємства залежно від його розміру (відділи, окремі виконавці).

Суть системи полягає у забезпеченні інформації для управління підприємством (рис. 1).

Рис. 1. Реалізація функцій менеджменту через систему коригування завдань [2]

Система управління витратами суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, орієнтованого на складання фінансової (бухгалтерської) звітності. На відміну від бухгалтерського обліку, який відображає результати діяльності підприємства за минулий період, тобто за своєю суттю є ретроспективним, вона забезпечує контроль та аналіз поточної діяльності підрозділів, дозволяє виявити взаємозв'язок між рівнем витрат, обсягами виробництва й прибутком і на підставі цього оперативно планувати майбутню діяльність. Тобто за своєю суттю система управління витратами націлена на перспективу.

Ще одна відмінність системи управління витратами від фінансового обліку полягає в тому, що останній призначений як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів інформації (банків, фінансових та статистичних органів, інших підприємств), його ведення жорстко регламентується нормативними актами державних органів. Система управління витратами, у

свою чергу, направлена на задоволення виключно внутрішніх потреб підприємства при управлінні його виробничо-збутовою діяльністю. Вона не обмежена у виборі методів і розробляється відповідно до особливостей організаційної структури, тактичних та стратегічних цілей підприємства, технологій виробництва продукції, вимог виробничих процесів тощо [2].

Виявлення і використання чинників економії ресурсів, зниження витрат є обов'язком кожного працівника підприємства, передусім спеціалістів і керівників усіх рівнів.

Більшість систем управління мають певні вади, а саме:

- не визначена структура управління витратами на виріб, під час визначення якості продукції майже не враховують економічних параметрів;
- управління реалізовується через план, сформований за базовими витратами;
- здійснюється управління комплексом витрат за господарськими одиницями, а не за виробами [4].

Система управління витратами повинна забезпечити менеджерів підприємства такою інформацією, яка дозволить:

- приймати управлінські рішення з урахуванням їхніх економічних наслідків;
- контролювати витрати у зіставленні з нормами;
- формувати економічну стратегію;
- оцінювати формування собівартості та прибутку протягом виробничого періоду;
- оцінювати витрати в розрізі структурних підрозділів підприємства;
- приймати рішення стосовно доцільності здійснення окремих виробництв, ефективності використання ресурсів [2].

Згідно з певними організаційно-технічними рішеннями та умовами розробляються норми витрат усіх видів ресурсів: сировини, основних і допоміжних матеріалів, енергії, трудових ресурсів тощо. Встановлені норми витрат є граничними витратами окремих видів ресурсів за даних організаційно-

технічних умов виробництва. Вони є важливим чинником забезпечення режиму жорсткої економії і відповідно конкурентоспроможності підприємства. У процесі планування встановлюються граничні (допустимі) загальні витрати в підрозділах і в цілому по підприємству (кошториси) та на одиницю продукції. Фактичний рівень витрат обчислюється за даними поточного обліку. Порівняння фактичних витрат з плановими (нормативними) дає змогу в процесі аналізу оцінювати роботу підрозділів з використання ресурсів, з'ясувати причини відхилень фактичних витрат від планових і відповідно стимулювати працівників підприємства до їхнього зниження.

Управління витратами на підприємстві передбачає їхню диференціацію за місцями та центрами відповідальності. Місце витрат — це місце їхнього формування (робоче місце, група робочих місць, участок). Під центром відповідальності розуміють організаційну єдність місць витрат з центром, відповідальним за їх рівень.

На практиці вважають, що центр відповідальності збігається з місцем витрат, хоча це не обов'язково. Формування місць витрат і центрів відповідальності здійснюється за функціональною та територіальною ознаками. У першому випадку витрати локалізуються в певній функціональній сфері діяльності (маркетинг, дослідження й підготовка виробництва, матеріально-технічне забезпечення, виробництво, технічне обслуговування виробництва, управління). Територіальні місця витрат і центри відповідальності включають організаційні підрозділи підприємства (відділи, дільниці, цехи), які виокремлені просторово.

За центрами відповідальності складаються кошториси (планові витрати), обчислюються фактичні витрати і для виробничих підрозділів визначається собівартість одиниці продукції (послуг). Це уможливорює ефективний контроль за витрачанням ресурсів. При цьому важливе значення має поділ витрат стосовно кожного центру відповідальності на прямі й непрямі, змінні та постійні. Перший поділ має істотне значення для визначення собівартості окремих виробів (калькулювання). Прямі витрати безпосередньо відносять на

продукцію центрів відповідальності (місць витрат), а непрямі — формуються по цих центрах, а потім розподіляються між окремими видами продукції. Поділ витрат на змінні та постійні стосовно центрів відповідальності (місць витрат) важливий для складання так званих гнучких кошторисів та оцінки діяльності. Таке розмежування витрат дає змогу оперативно обчислювати кошториси для різних варіантів обсягу виробництва, а також перераховувати планові витрати на фактичний обсяг продукції під час аналізу та оцінки роботи підрозділів.

Враховуючи особливості витрат, формуючи систему управління ними, можна зазначити низку вимог до системи управління, а саме: недопущення зайвих витрат; комплексний характер управлінських рішень; вдосконалення інформаційного забезпечення; системний підхід до управління витратами; орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства; органічне поєднання витрат з якістю продукції; єдність методів на різних рівнях управління витратами; впровадження методів зниження витрат; управління витратами на різних стадіях життєвого циклу продукції [5].

Висновки. Із зазначеного можна констатувати, що будь-яке підприємство повинно використовувати такий механізм формування витрат виробництва, який дасть змогу отримати повну інформацію про витрати на виготовлення продукції. Саме така інформація є гарантом успіху підприємства в конкурентному середовищі. Вчасне реагування на відхилення витрат від нормативних значень дасть змогу попередити зростання витрат виробництва, що прямо пропорційно впливають на собівартість продукції і прибуток підприємства.

Література.

1. Давидович І.Є. Управління витратами : навч. посібн. – 2-е вид., [перероб. і доп.] / І.Є. Давидович. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", 1999. – 118 с.
2. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств: навч. посібник. / С. І. Дем'яненко. - К. : КНЕУ, 2005. — 347 с.

3. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г.О. Партин. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2008. – 219 с.

4. Турило А.М. Управління витратами підприємства : навч. посібн. / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 120 с.

5. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : навч. посібн. / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2002. – 656 с.

***Аннотація:** в статті досліджуються особливості системи управління затратами підприємства, недоліки, їй притаманні, і вимоги, пред'являються до системи управління з метою підвищення її ефективності*

***Ключевые слова:** затраты, управление затратами, система управления затратами*

***Annotation:** the features of control system by the expenses of enterprise, failings, are probed in the article, to it inherent, and requirements, produced to control system with the purpose of increase its efficiency*

***Keywords:** expenses, management, control system by expenses, expenses*

УДК 338.43:65.012.8:631.11

Яремова М.І., к.е.н.,
Житомирський національний агроекологічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** Ідентифіковано та систематизовано основні проблеми функціонування сільськогосподарських підприємств, що визначають рівень їх економічної безпеки. На основі виявлених проблем та стримуючих чинників економічної безпеки сільськогосподарських підприємств визначено пріоритетні перспективи її зміцнення.*

***Ключові слова:** економічна безпека, підприємство, сільське господарство, стримуючі чинники.*

Постановка проблеми. Ризиковий характер підприємницької діяльності, невизначеність та підвищення рівня конкурентної боротьби обумовлюють необхідність зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Зазначена проблема є особливо актуальною для сільськогосподарських підприємств, з огляду на підвищену ризикованість їх діяльності, що пов'язано